

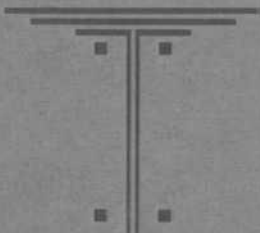
TER BESPREKING

CB

13514

Onvergeeflijke Zonde

door **Ds. G. Wisse**
Utrecht.

2e Duizendtal.

Uitgave van KEMINK & ZOON, Over den Dom Utrecht.
1927.

50 cent.

2Ch
19.

Post-Rekening 41620.

Uitgave van KEMINK & ZOON - over den Dom - UTRECHT.

Beelden en Gestalten

BEWERKT DOOR

DS. R. DIJKSTRA,

Ned. Herv. Predikant te Amsterdam.

Deel I UIT HET OUDE TESTAMENT.

174 bladz. groot formaat, rijk geïllustreerd.

Ingenaaid f 1.25 — Gebonden f 1.65.

Deze serie zal bestaan uit

I uit het O. T.

II uit het N. T.

Deel I teekent David en Job (voeten uit).

De serie is bestemd voor zijn hoofdfiguren aanschouwen.

Enkele beelden

... het komt ons hebben: eenvoudig, het O. T.

Waarheidsvriend. 10 Dec. '26.

Ik noem het gaarne een goed boek, dat ik met genoegen aanbeveel.
Chr. Volksonderw. 1 Jan. '27.

Aanbevolen! De prijs is niet hoog en de uitgave keurig.
Uit Koninkrijk kome. Dec. '26.

Wij bevelen deze uitgave warm aan.
Onze Kerkbode. 18 Dec. '26.

rkgeschiedenis.
scheidenis.

b, Jozef, Mozes,
t O. Test.) ten

ke publiek, dat
volle licht wil

en degelijk boek
van de helden uit

De Onvergeefflijke Zonde

Maar zoo wie tegen den H. Geest zal gesproken hebben, dat zal hem niet vergeven worden. Mattheus 12:32.

Geen ontzettender gedachte, dan dat nu reeds in het heden der genade, de poort dier genade door *ons*, met eigen hand, in het nachtslot geworpen zoude zijn. Doordien we de onvergeefflijke zonde zouden gedaan hebben, waardoor we zelfs de mogelijkheid van genade zouden verzondigd hebben. — O, denk het u slechts een enkel oogenblik in, wat dit te zeggen heeft. — Hier reeds gevonnisd, voor eeuwig gevonnisd, te leven; met het onherroepelijk vooruitzicht, van elken dag te kunnen bij de keel gegrepen worden

door de kille hand des doods, om dan, in den ons reeds wachtenden poel der eeuwige rampzaligheid, weg te zinken. Het is om ons nu reeds de haren uit het hoofd te rukken, en te wenschen, nooit geboren te zijn geworden. Het is om krankzinnig te worden.

Ik ben er van overtuigd, dat er onder mijn lezers zich bevinden, die met zulk een gedachte, mogelijk al meer malen, zijn gepijnigd geworden. Het angstzweet van doodelijke benauwdheid op het voorhoofd. Wie weet.... soms heimelijk aangespoord, er maar „een einde aan te maken.”

Was deze schrikkelijke voorstelling gegrond? Ik vrees zegt de een; ik weet het niet, zoo een ander. Maar wat *is* dan toch die onvergeeflijke zonde, zoo vragen velen.

Laten wij over deze zaak een oogen-

blik handelen; niet al te langwilig, maar toch in diepen ernst. — Zeker, daar bestaat zulk een zonde. In het Schriftwoord, hierboven geplaatst, vinden wij er met klare werkelijkheid melding van gemaakt.

Dit zielsontroerende woord is eenmaal gesproken door den Heere Jezus. Hij had uit een bezetene, die stom en blind was, den duivel uitgeworpen. De schare was in vervoering gebracht. De farizeërs echter erkenden dit wonder niet als een werk Gods. Want dan hadden zij Christus moeten erkennen. Loochenen konden zij het echter evenmin. Toen hebben zij, in hun satanischen haat en hoogmoed, dit klare werk Gods, welbewust tegen alle licht en beter weten in, uit vijandschap tegen Christus, toegeschreven aan Satan. Hij werpt den duivel uit, zoo

lasterden zij, door Beëlzebul den overste der duivelen. De Heere Jezus nam hun deze redeneering uit de hand, ontmaskerde hun sluwheid, en verklaarde bij die gelegenheid, zulk een lastering, als zijnde tegen den H. Geest geschied, voor onvergeeflijk. Dit was niet minder dan het klare werk Gods, uit welbewuste vijandschap tegen Christus, op rekening van Satan zetten; den Christus verklaren voor een bode des Satans. Ziedaar, in 't kort gezegd, hun onvergeeflijke zonde.

Hieruit blijkt al aanstonds dat de wortel dezer zonde is bewuste, moedwillige, opzettelijke, hoogmoedige haat tegen God, en tegen hetgeen als goddelijk zich aanmeldt. Waarbij dan aan Satan wordt toegeschreven wat Godes is; — om alzoo te trachten, te ontkomen aan de erkenning van den weg van

vrije genade in den Christus. — En zóó benaderen we de kennis van het wezen dezer zonde. Uit het genoemde toch blijkt reeds, dat deze zonde niet bestaat in gewoon ongeloof; nóg minder, dat een bekeerde van de genade zou vervallen, een z.g.n. afval der heiligen; ook niet in het helaas veelvuldig voorkomend „gewone” wederstaan en bedroeven van den H. Geest; ook niet in de loochening van de persoonlijkheid of van de godheid des H. Geestes; ook niet in het bedrijven van een of andere zonde tegen beter weten in, uit lust of zwakheid. Men meene ook niet, dat deze onvergeeflijke zonde bestaat in het oprijzen (of ingeworpen worden) van goddelooze gedachten, of van vloekwoorden tegen God, of speciaal tegen den H. Geest; als n.l. tegen onzen eigenlijken zinnen

wil in. Zelfs bestaat ze niet, in het zichzelf valschelijk toeëigenen van genadezaken, zonder grond; want bewuste of onbewuste huichelarij is wel diep ontzettend, maar het is met dat al toch geen onvergeeflijk kwaad. Zij is ook niet een zonde tegen de wet alleen, maar bepaald ook tegen het evangelie; en wel in deszelfs duidelijke openbaring. De heidenen kunnen deze zonde dus niet bedrijven. Aan haar gaat vooraf een openbaring Gods in Christus van den weg des heils, aangaande het werk van vrije genade, van de krachten en werkingen des Geestes, wel niet *in* ons hart, maar dan toch rondom ons, vallende onder het bereik onzer waarneming: ja zelfs zóó, dat die H. Geest zijn algemeene werkingen en overtuigingen aan ons doet gelden. Zoodat er eenige

verlichting en overtuiging des verstands heeft plaats gevonden; waardoor we de waarheid Gods kunnen onderscheiden; waarbij gemoed en geweten mede getuigen; zoodat we erkennen *moeten*, dat de openbaring Gods in Christus van God is.

Maar als men dan desniettemin deze waarheid, deze openbaring, neen niet eenvoudig ontkent of betwijfelt; maar als men haar dan tegen de overtuiging des verstands en der verlichting des gewetens, en tegen de inspraak van het hart in, *lastert*; d.w.z. haar welbewust moedwillig opzettelijk uit vijandschap toeschrijft niet aan God, maar aan Satan; dan bedrijft men deze schrikkelijke zonde; dan schrijft men aan den Satan toe, wat klaar als een werk Gods zich presenteert. Dan wordt het een moedwillig verklaren,

dat de H. Geest de geest uit den afgrond is, dat de waarheid de leugen is; en dat Christus een instrument van Satan zou zijn.

Dit is dus het zondigen in zijn hoogste openbaring; het is de voltooide en voleindigde revolutie; het zetten van God op de plaats van Satan, en van Satan op de plaatse Gods. Het is om zoo te zeggen God met godsdienstige zelfgemaakte „redenen” bestrijden. -- Dit noemt de H. Schrift bepaald een zonde, een lastering tegen den H. Geest; niet omdat de Zoon minder zou zijn dan de Geest; niet alsof het niet tevens een zonde tegen de gansche goddelijke Drieëenheid zou wezen; maar omdat deze (zij het ook uitwendige) voorafgaande verlichting, overtuiging enz. behooren tot de werkzaamheden des

Geestes; tevens, omdat wederbaring des harten door den H. Geest moet plaats vinden; en deze Geest nu juist in dit zondebedrijf voor goed is gebluscht, voor altijd is weggebannen van het teeder erf der ziel. Deze zonde kon met name in de eerste tijden van het christendom voorkomen; als men na eerst uiterlijk christen te zijn geworden, afvallig werd, en men daarna (dit moet er bij opgemerkt) de eerst erkende en tot op zekere hoogte gesmaakte waarheid des Evangelies prijs gaf; om haar dan voor leugenachtig te verklaren, te bespotten en te verwerpen.

Men meene daarmede evenwel niet, dat deze zonde tot het verleden zou behooren. In zekeren zin is er in onzen tijd evenzeer, om niet te zeggen nog meer gelegenheid en aanleiding toe.

Immers de afval onzer dagen is eene na zoovele eeuwen van christendom, van waarheidskennis. Onze tijd openbaart, hoe ver men wegzinken kan *ondanks* de kennis van Christus en christendom. En nu is het wel waar, dat deze afval *zonder meer* daarom nog niet altijd op ééne lijn met *deze* zonde kan gesteld worden, maar in zulke tijden als de onze is alles als 't ware er meer toe geschikt, er toe leidende, toe geïnstrumenteerd, om tot deze hier bedoelde vreeselijke zonde te vervallen.

Daarom meenen we, dat deze zonde in onze dagen evenzeer voorkomt, ja mogelijk zoo al niet waarschijnlijk, meer dan we wel durven denken. Het is, wat de algemeene geestesgesteldheid van onzen tijd aangaat, *de zonde onzer eeuw*. De kerk des

Heeren leeft te midden van een door en door ongeestelijke en anti-geestelijke sfeer; de materie (stof) is tot God uitgeroepen. Dit laat zijn invloed gelden op de belijders, met name op de mond-belijders, de „uiterlijke” christenen. O, men wake en bidde; want wat kan nu zoo licht geschieden? Dat men door dezen fatalen geest des tijds meegevoerd wordt, om dan straks te eindigen in een voor dwaas en duivelsch verklaren van wat men eerst, zij het ook uiterlijk, beleden heeft. Dit begint dan met bijzondere liefde te gaan toonen voor de wereld. Men wil meedoen met haar mode, manieren, wereldbeschouwing en levenspraktijken. Men wil dan nog wel een vernis van christendom en godsdienst overhouden. Maar het moet, om te beginnen, alles ruimer, makkelijker,

meer naar het vleesch. De ontdekkende waarheid, de nauwe weg wordt almeer tegengestaan, voor „ouderwetsch” gehouden. Men gaat de predikers dier waarheid al meer tegenstaan en tegenwerken. Wil men eerst nog doorgaan voor een, die ook de waarheid aanhangt, men zal beginnen met de personen der predikers en der belijders aan te tasten. De *onheilige* critiek treedt op. Dan gaat men straks verder, en begint die „ouderwetsche” waarheid zelve, voor ziekelijk, voor schadelijk, voor onzinnig te schelden. Nu is men waarlijk niet ver meer van den laatsten stap af. Zoo groeit, als God het niet verhoedt, een groot deel van onze tegenwoordige jeugd op, geleid in een richting, die tegen Gods Geest ingaat, en waarvan het noodlottig einde wel eens werkelijk kon zijn, dat de H. Geest

van het erf onzer kostelijke ziel werd weggebannen, voor eeuwig.

O, mijn lieve lezer neem het nauw, en roep veel om die werkingen des H. Geestes, waardoor ge leert te begeeren, wat ge *van nature* niet wenscht. Vraag, of God u dit eens duidelijk maakt.

Want waarlijk: het waarachtig tot God bekeerd worden, is nooit een zaak die de natuurlijke mensch begeert. Hoe zou hij het kunnen. Al die z. g. n. godsdienstigheid van onze dagen is voor een goed deel instrument, om den waren dienst van God, die der wedergeboorte en der bekeering, te bestrijden. Geen gevaarlijker tijd, dan wanneer godsdienst met godsdienst wordt bestreden. Geen vijandiger lieden dan deze menschen. Geen personen, die meer tegen het inwendige

werk des H. Geestes gekant zijn, soms op „vroom”-vuile manier dan dit soort. —

Dit zijn de Sanballats, de Tobia's!

Juist zij zullen als ge de ongenoegzaamheid hunner „gronden” gaat aantoonen, in vlammenden haat tegen Gods levendgemaakte volk, tegen Gods Woord en waarheid ontsteken.

o, Hoe noodzakelijk blijft het, om door *God*, niet door ons zelf bekeerd te worden.

Dat nu voor deze zonde geen vergeving is, ligt, zoover wij menschen daarover kunnen en mogen oordeelen, van twee zijden gemotiveerd. Van 's *menschen* zijde beschouwd, is hier op te merken, dat de mensch anders viel dan Satan. Vooreerst is de mensch *verleid*; dān de mensch doet de zonde om te beginnen altijd, omdat hij er

nog eenig goed, eenig genot in meent te zien; en eindelijk: hij viel wel midden in den dood, maar is toch nog verlosbaar.

In den mensch is niets overgebleven, hetwelk nog in aanmerking kan komen als van waarde voor God. Maar God heeft wèl gezorgd, dat de mensch nog voor God bereikbaar bleef in zijn diepen val. Ik noem in verband hiermede b.v. de beteekenis van het geweten. Nu kan de mensch evenwel zóó voortgaan in de zonde, zóó zijn geweten als toeschroeien, zóó zich den duivel opofferen, dat hij satanisch wordt, en alzoo *zijnerzijds* geraakt buiten de sfeer, buiten de mogelijkheid van nog door God te *kunnen* bekeerd worden.

Van 's Heeren zijde bezien is er ook een reden voor deze onmogelijk-

heid van vergeving. Immers naar de Goddelijke oeconomie (huishouding), neemt de Zoon het op voor den Vader; en de Geest weer neemt het op voor den Zoon, en den Vader. — Een vierde is er niet. Wordt nu die Geest weggebannen, dan is er geen vierde persoon, die het nu op zijn beurt weer voor den Geest zou kunnen opnemen. Dan is daar de deur der mogelijkheid van verlossing in het nachtslot gevallen.

Men zou hier misschien nog willen vragen, maar kan dan de H. Geest, als God het wilde, toch nog niet ook deze verhouding genezen? Ja, zoo zou men nog wel verder kunnen vragen. We kunnen thans hier niet dieper op ingaan. Alleen willen we nog opmerken, dat (het zij in alle aanbidding gezegd) God de Heere ook

een zelf-respect ophoudt; dat Hij, ja zeker juist als God van genade, daarin toch niet kan toelaten, dat met zijn genade grenzeloos worde gespot. Uit de harmonie in Gods wezen zelf vloeit voort, dat in God, door Gods eigen deugden en volmaaktheid gesteld, ten deze een grens is.

O, hoe noodzakelijk is het dan, dat een zondaar die nog onbekeerd is, niet langer spele met de genade-boodschap. Daar is ten slotte maar één *afdoende* manier, om voor deze allerschrikkelijkste zonde bewaard te blijven; en dat is: waarachtige bekeering tot God. Alleen dan zijn we de mogelijkheid van verloren te gaan absoluut, volstrekt, te boven gekomen. Dan bevinden we ons, ja eerst *dán*, maar *dán* ook gewis in de sfeer der *on*mogelijkheid van verloren te gaan.

Voorts bedenke een iegelijk, dat — al heeft men deze zonde niet gedaan, en al zou men haar ook nimmer doen, — er ook nog *andere* wegen naar de hel leiden! Niemand zij daarom ten volle gerust gesteld, als hij maar zeggen kan: ik heb deze zonde nooit bedreven. — Neen, er zijn nog andere zondaren in de rampzaligheid, dan juist deze soort! Wie ernst met zijn kostelijke ziel maakt, bedenke, dat hij een *gruwelijk hart* bezit, dat wedergeboren moet worden. Zoo iemand zal dan ook niet tevreden zijn met een negatieve wetenschap: ik heb deze zonde toch niet gedaan. Maar hij zal voor den Heere zich vernederen, om uit te roepen: o God, ik lig van nature midden in den dood; en ben de hel waardig zelfs ondanks al mijn „vroomheid.”

Ja hij zal toestemmen, hoe deze

zonde ons leert, al *bedrijft* men haar nooit, waar een menschenhart toe in *staat* is; dus van welke natuur we zijn. En die natuur dragen we allen bij ons om. Zoo komt hier de boodschap tot ons, hoe noodzakelijk het is, om wederom geboren te worden door den H. Geest. Tevens bevatten deze woorden van den Zaligmaker toch een vertroostende boodschap. Het is, alsof de Heere Jezus er ons toch ook in toeroept: ik wil u zoo gaarne behouden; o, daar is maar ééne zonde onvergeeflijk; dus alle andere, hoe zwaar, hoe langdurig ook bedreven, zij worden in mijn bloed weggenomen; niemand behoeft dus weg te blijven van Mij. Ja meer. Indien de openbaring van genade in Christus Jezus van dien aard is, dat zij kan gelasterd en verworpen worden tot onvergeeflijkheid; — hoe vast een

rots van behoudenis zal zij dan omgekeerd niet blijken te zijn, voor wie daar op leert zinken; en daarop al zijn vertrouwen leert stellen. Buiten Christus is er geen mogelijkheid van behoudenis: maar *in* Christus geen *mogelijkheid* van verdoemenis.

Tenslotte mogen hier nog enkele wenken tot troost en bestiering voor de aangevochte kinderen Gods gegeven worden.

o, Het kan wel mogelijk zijn, dat ge, in uw onbekeerden staat zelfs, een invallende gedachte, een u geheel in beslag nemende overlegging kreeg, of ge mogelijk deze zonde al niet gedaan hebt. Om u alzoo van alle bekeering te trachten af te houden. Onderzoek u op dit punt zeer gestrengelijk. Namelijk als ge nu eens wist deze zonde niet gedaan te hebben,

zoudt ge dan evenzeer toch met grooten ernst u der verdoemenis waardig achten; uit kracht van ontdekking door de liefde Gods? Zoudt ge dan mogen zeggen: met dat al ik heb hier niet genoeg aan. Ik gevoel te zeer dat ik God mis. Dit doet mij schreien. En als dit niet in orde komt, heb ik geen leven. Ja dan ben ik waardig evengoed voor eeuwig om te komen. Zie, wie hierop ontkenkend moest antwoorden, meene nog niet dat hij aangevochten wordt, omdat hij Gods kind is. Want hij is het nog niet.

Maar nu zijn er ook die, juist omdat de Heere in hen begonnen is te werken, door Satan op dit stuk worden aangevallen. *Velen* zelfs van hen kennen deze aanvechting. Zij kunnen daaronder soms bange tijden doormaken.

Maar weet dan, dat Satan u staat voor te liegen, als hij u wil wijsmaken, dat b.v. ingeworpen vloekwoorden deze zonde zouden zijn. 't Is immers u tot droefheid en schaamte? En deze droefheid kan niet voorkomen bij hen, die de zonde tegen den H. Geest deden. Soms hebben zij een zonde gedaan, herhaald, tegen licht en beter weten in; b.v. uit zwakheid des vleesches. Hoe ernstig dit ook zij, het is *niet* de zonde hier bedoeld. Want zij gaan er onder gebukt. O, konden zij maar vergeving krijgen; o, konden zij van die of die zondige hebbelijkheid maar eens voor goed verlost worden. Zoo is het niet bij een mensch, die de onvergeeflijke zonde deed. Soms is het, alsof God niet hoort naar hun gebed; of dat zij zoo lusteloos, biddeloos, geeste-

loos zijn, dat zij gaan meenen: God is geweken, en 't is weleer óók niets geweest, ja ik zal Gods Geest wel zoo onteerd hebben, dat ik nu een verworpene ben. Redeneer zóó toch niet. Zeker als er zonden liggen te beweenen, stel dan niet uit van naar den Heere te gaan, met de koorden om den hals. Maar meen nooit, dat al verbergt de Heere Zijn aangezicht wel eens, dat dit een bewijs is van verworpenheid. Neen, veeleer kon dit getuigen van bemoeinis Gods. Want de Heere wil u daaronder weer vernederen, en aan het roepen brengen. Iemand die de zonde tegen den H. Geest heeft bedreven, is daaronder niet met droefheid ontroerd, niet werkzaam, niet biddend, of althans niet begeerend, dat de Heere nog eens terugkame.

O neen, hij moet juist niets meer

hebben van al wat van God en zijn dierbaar Woord is. Hij haat God, den Heere Jezus, Gods volk, Gods Woord, enz. Hij zou het geen twee minuten kunnen uithouden onder de ware lofzangen Israëls, of onder het gebed van een geestelijken bidder.

Genoeg. Er ware nog meer te noemen. Maar volstaan we met de ernstige opmerking, dat ge toch uw ziel niet in verwarring laat brengen door Satan's listen. Zoolang er nog droefheid is, of nog begeerte naar God, of nog angst, dat ge die zonde gedaan zoudt hebben, of kortom nog eenige zielsaandoening, welke u uitdrijft naar God, al is het maar in de *begeerte*, zoolang is er zeker geen sprake van, dat gij in dit oordeel ligt.

Dan zou God u uit den aard der zaak zulke werkzaamheden onthouden.

Waar de H. Geest geweken is, voor goed geweken; daar komen al zulke verschijnselen niet meer voor. Want ze kunnen nooit anders dan door dien Geest ontstaan. Hoe zouden zij er dan zijn, waar die Geest geweken ware? Wel moeten we elkâar ernstig toeroepen: Heb ook ten deze acht op uzelf. Wij kunnen ons zelf in gevaar begeven; ook in gevaar van in zulke aanvechting te komen. Voor eerst doordien we de kennis van goddelijke zaken zouden vermijden. We moeten goed thuis willen worden in de leer der zaligheid. Deze kennis kan middellijkerwijs bewaren voor zulke aanvechtingen. Leef voorts dicht bij den Heere. Dagelijks. Een slordig leven, vooral een slordig gebedsleven, kan de poorten makkelijk openen voor invallen van den vijand. Schuw

de zonde; met name verborgen zonden. Als een kind van God tijdelijk een zonde aan de hand houdt, kan hij daar later zooveel last van krijgen in den vorm van aanvechtingen, hier beschreven.

Dat desniettemin zonder ons toedoen de Heere naar zijn vrijmachtige wijsheid zijn kinderen toch nog wel aan deze aanvechtingen overgeeft, het is onder meer, opdat we vermaand zouden worden, teeder te leven; opdat we in deze zeef des satans zouden leeren, welke de volle diepte en rijkdom toch is van genade; opdat we grondiger zouden verstaan, dat God alleen de auteur is van Zijn werk, en Hij dit ook om zijns zelfs wil voleindigt; opdat we nog heerlijker proeven ontvangen juist van de macht en de genade des H. Geestes, die dan

door deze aanvechtingen heen toch triumfeert, en sterker blijkt te zijn dan Satan. Het leert ons uit welke diepten we toch verlost zijn. Het doet ons meer en meer ontzinken aan alle eigen kracht, en eigen hoogheids-gedachten, kortom aan ons zelf; om alzoo in God-Drieëenig alleen en geheel te roemen. Het leert ons ten slotte, en moge God dit maar bevestigen aan ons aller ziel, om dien dierbaren Geest der wederbaring, onderwijzing en vertroosting tot een blijvende inwoning, zóó noodig te hebben, steeds meer en meer noodig te hebben, dat de bede van David, door den H. Geest om en tot den H. Geest biddende, de onze zij:

Neem uwen goeden en heiligen Geest niet van mij.

DE SLAG IN HET PARADIJS

DOOR

DS. G. WISSE

Predikant te Utrecht.

2e Druk.

Prijs f 0.90.

Het behoeft wel geen betoog dat we ons van harte verblijden, dat Ds. Wisse die als een der woordvoerders van de Chr. Geref. Kerk gelden mag, zich hier zoo beslist uitspreekt tegen elke poging om de historische realiteit van hetgeen de Schrift ons mededeelt, te verzwakken of los te laten we bevelen daarom deze brochure gaarne aan

(De Heraut, Dr. H. H. KUYPER.)

Dit boek geeft een prachtig overzicht over dit vraagstuk, en een fijne beoordeeling.

(Luctor et Emergo, Ds. L. H. v. d. MEIDEN.)

Ds. Wisse stelt (hier) de goddelooze grootsprekers, de mannen der verlichting, aan de kaak ik hoop duizenden zullen deze studie lezen....

(De Saambinder, Ds. G. H. KERSTEN.)

Dit werkje beveel ik ten zeerste aan. Het is een van de mooiste, die ik over dit onderwerp heb gelezen. Wij danken Ds. W. voor dit helder betoog

(Uw Koninkrijk kome, Ds. J. JONGELEEN.)

De apologet, de geloovige apologet is aan het woord, die met al de scherpte van zijn verstand, de juistheid van zijn oordeel, maar vooral de liefde van zijn hart, de waarheid van Gods Woord verdedigt Het werkje behandelt deze kwestie zóó dat ge zegt: hoe eenvoudig is toch Gods Woord, als we het maar lezen niet bij het licht der menschelijke wijsheid, maar bij dat des geloofs.

(Chr. Geref. Kerkbode voor Groningen, Ds. H. BIESMA.)

Een duidelijke exegese van Gen. 3 meesterlijk is hierbij zijn aanval op den tijdgeest met zijn valsche mystiek en „religieuze aesthetica“.

(De Zeeuw.)

Ds. Wisse verdedigt deugdelijk de letterlijk-historische opvatting. Het is het overzichtelijkste wat ik van deze soort gelezen heb. Ds. Wisse houdt de mystiek gegrond op het Woord Gods als een banier hoog en vlecht practisch en sober in: de beoefenende godgeleerdheid op het stuk van het gezag van Gods Woord van bijzondere waarde is dit werkje voor de apologetiek. Een juweeltje. (Stichtsche Kerkbode, Ds. P. J. DE BRUIN.)

Het is zoo juist wat Ds. Wisse nog onlangs schreef in „De Slang in het Paradijs“ enz. (Standaard 13 Nov. Ex-minister Colijn, rede te Groningen.)

Een mooi en duidelijk stuk. Een vertrouwde vraaghaak. Zal voor menigeen zeer vruchtbaar blijken te zijn.

(Chr. Geref. Kerkbode v. Rotterdam, Ds. P. DE GROOT.)

E. J. H. VAN LEEUWEN. V. D. M. te Arnhem

„Die het leest, merke daarop”. Uitlegging van het Boek Daniël.

Prijs gebonden f 4.—.

 Een uitnemend hulpmiddel om een van de minst-begrepen profetieën te leeren verstaan.

Zooals uit den titel van het werk blijkt — evenals uit de titels der hoofdstukken („Aan de rivieren van Babel”; „Die van den beginne aan verkondigt het einde”; „In de wereld zult gij verdrukking hebben”; enz.) — gaat de schrijver uit van de overtuiging, dat ook dit Bijbelboek behoort tot het heilig Woord van God, en dat de inhoud er van is profetische Godsopenbaring.

 Hier volgen slechts enkels der vele zeer gunstige recensies.

Deze populaire verklaring van het moeilijke boek Daniël heeft over het geheel **veel aanbevelenswaardigs**. Ze geeft blijk van nauwgezette studie en munt uit door duidelijke voorstelling, waaraan zich een weldadige stichtelijkheid paart.

De Heraut, 12 April '25.

Men zal het werk als **geheel moeten waardeeren**, omdat het van dit zoo moeilijk verstaanbare Bijbelboek in bevattelijken vorm een doorlopende paraphrase geeft, die somwijlen ongemerkt in meditatie overgaat.

De Standaard, 18 April '25.

Met blijdschap begroeten wij dit werk van den Arnhemschen predikant. Het is een **belangrijke aanwinst** voor onze Maranatha-literatuur. Het is sober en vrij gehouden van speculatieve en geleerde uitleggingen. Het beweegt zich met zekerheid langs de breede lijnen der profetische perspectieven.

Het Zoeklicht, 1 April '25.

Een boek vol stichting, dat waard is gelezen te worden.

De Banier, 12 Maart 1925.

De indeeling van de stof onder verschillende hoofden is geschied met groote zorgvuldigheid en 't geheel ademt een geest, zooals waarin de behandeling van Gods Woord behoort te geschieden. **Hartelijk bevelen wij dit werk aan!**

Geref. Kerk, 6 Aug. '25.

Een goede, betrouwbare en duidelijke uitlegging van het boek Daniël is met deze uitgave onder ieders bereik gekomen. De Schrijver heeft arbeid geleverd, die in alle opzichten den toets kan weerstaan. Een eereaalunt aan den Uitgever voor de keurige uitvoering van den inhoud, en voor den soberen, netten band.

Hope Israëls, Juni '25.

Het is een boek, dat **veel duidelijk maakt** in dit moeilijk te verstaan gedeelte van den Bijbel.

Onze Gids, Mei '25.

Uitgave van KEMINK EN ZOON, Over den Dom, Utrecht.

Stroomingen en Sekten = van onzen Tijd =

DOOR

H. BAKKER

2de druk.

Prijs gebonden f 1.85.

Voor ieder meelevend gemeentelid, ook voor onderwijzers en leiders van jeugdorganisaties is deze betrouwbare gids onmisbaar. Telkens komt men met die uitingen in aanraking en daarom is het een eerste eisch op de hoogte te zijn met zoo niet alle, dan toch met de meest verbreide meeningen op godsdienstig gebied.

Enkele der vele recensies zullen U mede overtuigen van de waarde van dit boek.

Wie zich haastig en gemakkelijk oriënteeren wil, kan hier terecht. Daarbij worden de geesten beproefd naar den toetsteen van Gods Woord.

De Reformatie, 29 Mei '25.

Voor het onderwijs op de catechisatie, voor onze Jongelingsverenigingen en voor verspreiding onder gemeenteleden lijkt me dit boek uitstekend geschikt. En Ds. BAKKER is een man, die onvoorwaardelijk aan het gezag der H. S. vasthoudt en zeer klaar en duidelijk aanwijst op welke punten elk dezer Stroomingen en Sekten afwijken van Gods Woord en onze Belijdenis.

De Heraut, 19 Nov. '24.

Men schaffe zich dit keurig uitgevoerde geschrift aan, dat wij hier hartelijk aanbevelen onder de rubriek **Vragenbus**, daar 't op menigten vragen antwoord geeft.

Der Vaderen Erve, Dec. '24.

Ieder eenigzins ontwikkelde Christen van onzen tijd moet dit lezen. — Allen komen met deze verschijnselen toch eenigzins in aanraking en moeten zich daar tegenover kunnen oriënteeren.

Welnu, hier is een gids! En een betrouwbare!

Geref. Kerk, 13 Nov. '24.

Een prachtboekje! Geknipt voor onze Jongelingsverenigingen. Stof te over voor practische, vrije onderwerpen. Niemand verzuime dit aan te schaffen.

De Vaandrager, 17 Dec. '24.

Post-Rekening 41620.

Uitgave van KEMINK & ZOON - over den Dom - UTRECHT.

Het nieuwste op het gebied der zending is:

In het land van de Papoea's

Zendingsverhalen uit Nieuw-Guinée

door den Zending

F. J. F. van Hasselt

151 bladz. groot formaat, rijk geïllustreerd en met een gekleurde kaart.

Ingenaaid f 0.95 — Gebonden f 1.25.

Uit den inhoud:

Het land en zijn bewoners. - Koraaleiland. - Oerwoud. — Bij het
haardvuur. - Dagelijkschen arbeid. - Op reis. - Kinder- en volks-
vermaken. - De eerste zendelingen. - Schipbreukelingen. - Aardbeving. -
Slavernij. - Filippus de Evangelist. - De open deuren. - Bij David en
Lydia. - Onder de zeeroovers. - Enz.

Enkele beoordeelingen:

Heel hartelijk bevelen wij het boekje aan.

Maandbl. Ned. Zondagsch. Ver. Dec. '26.

't Is een weldaad, dit boekje te lezen en aan te bevelen.

Uw Koninkrijk kome. Dec. '26.

We hopen, dat het boekje spoedig zal uitverkocht zijn.

Zondagbode voor Schiedam. 15 Jan. '27.

Wij bevelen dit zendingsboek gaarne van harte aan. 't Is geschikt
voor jongen en ouden.

Waarheidsvriend. 14 Jan. '27.

Wat een mooi boek is dit!

Chr. Volksonderw. 1 Januari '27.

BIBLIOTHEEK VRIJE UNIVERSITEIT

3 0000 01219 3284

